

Ledes vort skolevæsen paa en forsvarlig maate? av T. Parer (Fr. Nygaards Forlag, Bergen. Pris 0:25 kr.) är en vidräkning med den norske enhetsskolekommittén. På grund av vår senaste skoltilldragelse inom enhetsfrågan kan denna broschyr även för oss vara av en viss aktualitet.

Slutligen skall omnämnas *Taleundersøgning* av Jacobine Rye (Halvorsen & Larsens förlag, Kristiania), som är en åskädlig framställning till skolans tjänst om ljudbildningen och som söker giva anvisning och hjälp i arbetet mot barnens felaktiga uttal. På vissa punkter torde den även kunna vara en hjälp för oss.

Georg Lindberg.

Härstammingsläran, populärt framställd av Ludwig Plate, professor i zoologi och föreståndare för det fyletiska museet i Jena. Med 69 illustrationer. Till svenska av Robert Larsson. Stockholm, Magn. Bergvalls förlag. Kr. 5:50.

Den moderna härstammingsläran eller descendentsteorien är onekligen den biologiska forskningens vackraste resultat. Ofantligt många invecklade problem har den slutgiltigt löst, många vänta ännu av densamma sin lösning. Väl brytas allt fortfarande i vissa punkter olika meningar mot varandra, men i stort sett omfattas helt visst härstammingsläran numera av de flesta, om icke alla, zoologiska och botaniska forskare.

En orienterande överblick över hit hörande frågor är med föreliggande arbete given, en pålitlig handledning, populärt framställd men alltid med naturvetenskapliga fakta som underlag. Efter att i en särskild avdelning hava framhållit utvecklingsteoriens allmänna betydelse framlägger förf. i de fem följande avdelningarna bevisen för densamma. Dessa bevis, som utgöra arbetets huvudsakligaste innehåll, äro hämtade från systematiken, från paleontologien, från den jämförande anatomen, från embryologien och från de levande djurens förhållanden. Att bevisen, som lämnas, företrädesvis hänvisa till djurriket förväran icke, då förf. är zoolog, att de äro övertygande och bindande är vad man också kunnat vänta av denna erkänt framstående forskare på utvecklingslärans område. I en sista avdelning avhandlas teorierna om artbildning och organisk ändamålsenlighet.

Fördelaktigt utmärkes detta arbete framför allt genom den vederhäftiga, klara framställningen av det mångskiftande innehållet, den värdade översättningen och det förträffliga illustrationsmaterialet. Även den typografiska utstyrseln i övrigt förtjänar allt erkännande.

Plates Härstammingslära försvarar väl sin plats såväl i lärarens boksamling som i lärarebibliotekens biologiska avdelning.

Ln.

Livslängden, åldrandet och döden av E. Korschelt, professor i zoologi och jämförande anatomi vid universitetet i Marburg. Med 44 illustrationer. Till svenska av Robert Larsson. Stockholm, Magn. Bergvalls förlag. Kr. 7:—.

Då den moderna utvecklingshistorien räknar alla formföreteelser ända till och med organismens död till de processer, som tillhöra dess område, faller det av sig självt, att framställningen av livslängden, åldrandet och döden skall ha många beröringspunkter med Ludwig Platens arbete Härstammingsläran. En viktig skillnad finnes dock: i ena fallet företrädesvis *livets* mångskiftande problem, i det andra den fysiologiska *dödens*.

Redan i inledningen betonar förf., att många av de spörsmål, som sammanhänga med dödsproblemet, blott osäkert eller inte alls kunna besvaras. Följer man emellertid förf. på de olika områden, som behandlas, möter man mycket av stort intresse, så t. ex. djurens och växternas livslängd, celldifferentiering och slitning, cellernas åldrande, tillbakabildning och undergång, åldersförändringar i organen, dödsorsaker, föryngring av celler och vävnader, förhållandet mellan fortplantning och livslängd.

Det sakrika innehållet är förenat med en lugn och klar framställning, mot vilken dock torde kunna anmärkas, att den stundom är väl omständlig. Bokens utstyrsel är den allra bästa. För den bildade allmänheten bör bekantskapen med denna bok bli både till nytta och nöje.

Ln.

Huvuddragen av Sverges litteratur I—III av Henrik Schück och Karl Warburg. Hugo Gebers förlag.

Denna svenska litteraturhistoria är den man måste rekommendera åt alla dem, för vilka skolböckerna äro för små och den Schück-Warburgska litteraturhistorien i fem band för stor. Arbetet äger emellertid förtjänster av väsentligare art än denna lämpliga längd. Här har Schück för första gången lämnat en sammanhängande skildring av 1700-talets litteraturhistoria och från hans penna äro också åtskilliga kapitel, som behandla det begynnande 1800-talet. Detta betyder, att viktiga delar av vår svenska litteraturhistoria nu blivit behandlade med en klarhet och överskådlig het, en skärpa i karakteriseringen och en intim förtrogenhet som aldrig förut i samma utsträckning. Även Warburgs framställning av 1800-talet är lärorik och givande.

Arbetet riktar sig till hela vår kulturellt intresserade publik. Antydningarna om de utländska litteraturriktningarna äro visserligen ofta så kortfattade, att de icke kunna fullt tillgodogöras med blott »Steffen» i bakfickan. Men till gengäld är framställningen i de flesta partierna så omedelbar och frisk,

att den talar icke till vår eventuella lärdom utan blott till vår mänsklighet. Beaktas må den breda plats, som lämnats åt kulturföreteelser av mera allmän art, t. ex. den vetenskapliga odlingen. Därigenom har verket blivit väl fullt ut så mycket en kulturhistoria som en litteraturhistoria i vanlig mening, och den stora behållning en uppmärksam läsare framför allt får är en uppfattning om vår svenska kulturs växt och daning tiderna igenom.

Sixten Belfrage.

Räkneexempel för aftonskolor i sågverksdistrikt av Albert Elving.

Detta lilla häfte utgör en ny frukt av författarens energiska arbete för en bättre räkneundervisning. Den bekanta termen »Fyller ett känt behov» kan åtminstone tillämpas på detta arbete, i det att det samma tillkommit närmast på initiativ av författarens egna elever, vilka begärt att i skolan bli införsatta i olika slags vid sågverk förekommande uträkningar.

Boken ger också exempel på en mångfald dylika, redigt uppställda och förtjäna från lättare till svårare. De nödiga anvisningarna beträffande resp. exemplars uppställning och uträkning ha införts i facit — en anordning, som förtjänar efterföljd. Det vanliga sättet — att införa nämnda anvisningar i lärobokens text — »lägger hyende under lasten» d. v. s. elevernas lättja. Då reglerna finnas tillgängliga för förnyat påseende i boken, frestas de nämligen att endast flyktigt studera desamma.

Önskligt hade varit, att även prisuppgifter kunnat medtagas, men på grund av de abnorma förhållanden, som råda även inom trävarubranschen, har detta inte ansetts lämpligt.

Arbetet torde lugnt kunna rekommenderas åt fortsättningskolor (även yrkesbestämda sådana) inom sågverks- (och skogs-) distrikt, helst förf. ämnar komplettera detsamma med en samling räkneexempel, berörande skogsvård, avverkning, kolning o. d.

H. Lk.

De nya kommunallagarna ha nu blivit tillgängliga i en på Lars Hökerbergs förlag utkommen ny (4:e) upplaga av Gustaf A. Aldéns välkända edition *Sverges kommunallagar*, vilken torde bli så mycket mera välkommen som dessa lagar trätt i kraft den 1 mars i år.

Jämte de egentliga kommunallagarna möter man här alla de nytillkomna författningar, som höra samman med den stora reformen, och inledningsvis lämnas en förtjänstfullt gjord sammanfattning av alla de nyvordna bestämmelserna, en översikt så mycket värdefullare då man får veta, att icke mindre än 54 §§ nu fått ett väsentligt ändrat innehåll och därtill ett 60-tal smärre